Promjena načina oporezivanja samostalnih djelatnosti

Vadlja, Martina

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **RRiF College of Financial Management / RRiF Visoka škola za financijski menadžment**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:198:308233

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

Repository of Final Examination Papers University of Applied Sciences RRiF - Final Examination Papers and Diploma Papers

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO I FINANCIJE

Martina Vadlja

ZAVRŠNI RAD

PROMJENA NAČINA OPOREZIVANJA SAMOSTALNIH DJELATNOSTI

Zagreb, 2016.

RRiF VISOKA ŠKOLA ZA FINANCIJSKI MENADŽMENT

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ RAČUNOVODSTVO I FINANCIJE

ZAVRŠNI RAD

PROMJENA NAČINA OPOREZIVANJA SAMOSTALNIH DJELATNOSTI

Ime i prezime studenta: Martina Vadlja

Matični broj studenta: 385/13-I

Mentor: Mr. Anja Božina

Zagreb, 2016.

PROMJENA NAČINA OPOREZIVANJA SAMOSTALNIH DJELATNOSTI

Sažetak:

Fizičke osobe se obavljanjem samostalnih djelatnosti u obliku obrta, slobodnog zanimanja ili bilo koje druge vrste djelatnosti, koja s poreznog stajališta nosi obrtničku osnovu, bez razlike da li se ta djelatnost oporezuje porezom na dohodak ili porezom na dobitak, i dalje smatraju fizičkim osobama, što znači da se ne mijenja pravna osnova po kojoj obavljaju djelatnost. Moguća su različita načela utvrđivanja porezne osnovice, dohotka prema načelu blagajne ili dobitka prema obračunskom načelu. Zbog različitih načela potrebno je izraditi temelj evidentiranja poslovnih događaja:

- Jednostavno knjigovodstvo kod obveznika poreza na dohodak
- Dvojno knjigovodstvo kod obveznika poreza na dobit

Kod promjena načina oporezivanja samostalnih djelatnosti treba voditi brigu o načinu evidentiranja pozicija iz poslovnih knjiga, kako ne bi došlo do dvostrukog oporezivanja. Promjenom načina oporezivanja samostalnih djelatnosti mijenja se i osnovica za plaćanje doprinosa. O svemu navedenom detaljnije je pojašnjeno u nastavku rada.

Ključne riječi: Porez na dohodak

Porez na dobitak

Jednostavno knjigovodstvo

Dvostavno knjigovodstvo

Visina osnovice za plaćanje doprinosa

CHANGING THE TAXATION OF SELF-EMPLOYED

Summary:

Physical entity performing independent activities as crafts, self-employment or any other kind of activity, which the tax point of view carries a craft basis, regardless of whether the activity is taxed by income tax or a profit tax, still considered phisycal entity, which means that they do not change the legal base for independent activities. There are possibility of different principles determining the tax base, income according to the principle of cash or profit on an accrual basis. Due to different principles is necessary to create the foundation for recording business events:

- Simply Accounting

- Double-entry bookkeeping

For changing the way of taxation, it is very important taking care of the method of recording the position of the accounts, as to avoid double taxation. It is also important to note that by changing the way of taxation of self-employed there will be also a change in the basis for calculation of contributions. About all this detail is explained later in this graduate work.

Keywords: Income tax

Profit tax

Simply accounting

Double-entry bookkeeping

Height of contribution base

SADRŽAJ:

1. UVOD 1

2. POREZNI POLOŽAJ PO OSNOVI OBAVLJANJA OBRTNIČKE DJELATNOSTI 3

2.1. Porez na dohodak 3

2.1.1. Paušalno oporezivanje obrtničke djelatnosti 6

2.1.2. Poslovne knjige i evidencije 7

2.2. Porez na dobit 8

2.2.1. Poslovne knjige i evidencije: 11

2.3. Porez na dodanu vrijednost 12

2.3.1. Porezni obveznik 12

2.3.2. Porezne stope 13

2.3.3. Rokovi plaćanja PDV-a 15

2.3.4. Povrat PDV-a 16

3. PROMJENA SUSTAVA OPOREZIVANJA S DOHOTKA NA DOBITAK 17

3.1. Uvjeti za prelazak na oporezivanje porezom na dobitak kada se djelatnost odvija u supoduzetništvu 17

3.2. Sastavljanje početne bilance 18

3.3. Obveza korekcije dobitka na kraju prve godine poslovanja u kojoj se plaćao porez na dobit 22

3.4. Obrtnici dobitaši u socijalnom sustavu 23

3.4.1. Doprinosi obrtnika dobitaša koji djelatnost obavlja uz radni odnos 24

3.5. Obveze PDV-a pri promjeni sustava oporezivanja s poreza na dohodak na porez na dobit 25

3.5.1. Obveze PDV-a pri prijelazu sa sustava dohodaša u sustav dobitaša 26

3.6. Obveze kod prijelaza obrtnika dobitaša u dohodaša 26

4. PROMJENA SUSTAVA OPOREZIVANJA S DOBITI NA DOHODAK 28

4.1. Početno stanje prilikom prelaska s obračunskog načela na načelo blagajne 28

4.1.1. Primjer iskazivanja početnog stanja u poslovnim knjigama 29

4.1.2. Iskazivanje podataka o dugotrajnoj imovini 32

4.1.3. Iskazivanje podataka o zalihama 32

4.2. Promjena u plaćanju doprinosa 32

5. ZAKLJUČAK 34

6. POPIS LITERATURE 37

7. POPIS TABLICA 38

1. UVOD

Promjena načina oporezivanja kod fizičkih osoba, koje samostalnu djelatnost obavljaju na način propisan za obrte, samostalna zanimanja i ostale vrste djelatnosti koje se s poreznog motrišta smatraju obrtničkom djelatnošću, kao i kod obrtnika i slobodnih zanimanja koji djelatnost obavljaju u supoduzetništvu, donosi različite mogućnosti za poduzetnike.

Pažljivim odabirom načina oporezivanja poduzetnik može ostvariti bitne pozitivne učinke vezane za podmirivanje javnih davanja. Najbitnija razlika u načinu oporezivanja između poreza na dohodak i poreza na dobit su porezne stope koje se bitno razlikuju u ova dva načina oporezivanja. S jedne se strane porez na dohodak oporezuje poreznim stopama od 12%, 25% i 40%, s druge strane, tu je stopa od 20% poreza na dobit. Osim poreznih stopa, važno je spomenuti kako se prilikom odabira jednog od navedena dva načina oporezivanja mijenja i način utvrđivanja porezne osnovice.

Temeljni razlog odabira načina oporezivanja kod fizičkih osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost jest kako maksimalno iskoristiti zakonske mogućnosti, podmirit što manje poreza, a vrlo često razlog može biti i tehničke prirode, odnosno koji način vođenja poslovnih knjiga je jednostavniji za samog poduzetnika, fizičku osobu, koja obavlja samostalnu djelatnost.

Ovim radom analiziraju se različiti propisi, mogućnosti i praktični primjeri, a isto tako može biti temelj za daljnje istraživanje i usavršavanje spoznaja o mogućnostima koje se nude fizičkim osobama koje obavljaju samostalne djelatnosti tj. svima onima koji se s njima izjednačuju.

U ovom radu razrađuju se obveze fizičkih osoba, koje obavljaju samostalnu djelatnost, u obliku djelatnosti obrta, samostalnih zanimanja i ostalih vrsta djelatnosti koje se s poreznog motrišta smatraju obrtničkom djelatnošću kao i obrtnici i slobodna zanimanja koji djelatnost obavljaju u supoduzetništvu, a vezane su usko uz prelazak načina oporezivanja s poreza na dohodak na porez na dobitak te mogućnost povratka na oporezivanje porezom na dohodak.

Dva su načina na koji obrtnik može promjeniti način oporezivanja, a to su: na vlastiti zahtjev ili obvezno prema odredbama Zakona o porezu na dobit[1]. Obrtnik koji na vlastiti zahtjev odabere način oporezivanja porezom na dobitak, naredne 3 godine od dana primjenjivanja te odredbe ne može izaći iz odabranog sustava oporezivanja, a obrtnik koji silom propisa stekne obvezu oporezivanja porezom na dobitak, može se, nakon što njegovi rezultati više ne zadovoljavaju kriterije prema kojima su obvezni plaćati porez na dobitak, ponovno vratiti u način oporezivanja porezom na dohodak.

Obzirom da se temeljna načela utvrđivanja porezne osnovice mijenjaju promjenom načina plaćanja poreza, vrlo je važno znati kako voditi početno stanje imovine i obveza na koje se nastavlja evidencija poslovnih događaja, kako postupiti s porezom na dodanu vrijednost,

[1] Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dobit. Zagreb: Narodne novine d.d. (143).

koje su osnovice za plaćanje doprinosa kod fizičke osobe dohodaša u odnosu na fizičku osobu dobitaša.

Nadalje, u radu se pojašnjavaju sve važne činjenice vezane uz vrste poreza s osnove obavljanja samostalnih djelatnosti, promjene načina oporezivanja, koje je radnje potrebno učiniti prilikom sastavljanja početne bilance, kako nastaviti s evidentiranje poslovnih događaja nakon promjene načina oporezivanja.

Razlog odabira upravo ove teme je približiti zainteresiranim stranama mogućnost odabira načina oporezivanja prilikom početka obavljanja samostalne djelatnosti, skrenuti pažnju na specifičnosti vođenja poslovnih knjiga, zakonske mogućnosti koje fizičkoj osobi koja obavlja ovakve vrste djelatnosti, donose. Ujedno je i cilj staviti naglasak na važnost pažljivog odabira kao i važnost razumijevanja tih različitosti kod samih poduzetnika.

2. POREZNI POLOŽAJ PO OSNOVI OBAVLJANJA OBRTNIČKE DJELATNOSTI

2.1. Porez na dohodak

Porez na dohodak kao razlika poslovnih primitaka i izdataka:

Dohodak od obrta što se utvrđuje prema poslovnim knjigama je razlika između poslovnih primitaka i poslovnih izdataka nastalih u istom poreznom razdoblju.[2] Primici i izdaci se utvrđuju prema načelu blagajne, prema njihovoj tržišnoj vrijednosti. Načelo blagajne znači da se primici utvrđuju nakon primljenih uplata, a izdaci nakon obavljenih isplata.

Porezno razdoblje je kalendarska godina, ili samo dio godine u kojem je porezni obveznik poslovao.

Obrtniku je zadan rok u kojem je obvezan prijaviti se u registar poreznih obveznika. Rok za prijavu u registar poreznih obveznika je 8 dana od dana početka obavljanja djelatnosti. Isto se odnosi i na prestanak obavljanja djelatnosti o čemu je obrtnik obvezan izvjestiti nadležnu ispostavu Porezne uprave. Nadležna ispostava je ona koja se nalazi u mjestu prebivališta ili uobičajenog boravišta obrtnika.

Obrtnik koji započinje s obavljanjem djelatnosti, porez na dohodak plaća prema DOH obrascu koji predaje do zadnjeg dana veljače u tekućoj godini za prethodnu godinu. Nakon podnošenja godišnje porezne prijave utvrđuje se porezna obveza za porezno razdoblje u kojem je porezni obveznik obavljao djelatnost, obuhvaćeno poreznom prijavom. Porezna uprava izdaje rješenje o utvrđenoj obvezi poreza na dohodak temeljem kojeg porezni obveznik plaća predujmove poreza na dohodak i pripadajući prirez. Do izmjene rješenja može doći u slučajevima obavljenog očevida, nadzora od strane porezne uprave, zahtjeva poreznog obveznika, u oba slučaja temeljem podneska koji sadrže bitne sastojke za donošenje izmjene prethodno izdanog rješenja.

Poreznu osnovicu poreza na dohodak čine poslovni primitci i poslovni izdaci, a detaljnije o njima u nastavku.

Poslovni primici nastali u poreznom razdoblju:

- Sva dobra što ih obrtnik u okviru samostalne djelatnosti primi u poreznom razdoblju.
- Primici što su ostvareni od prodaje i izuzimanja stvari i prava što služe za obavljanje samostalne djelatnosti, a vode se ili su se trebala voditi u popisu dugotrajne imovine.

[2] Jančiev, Z. i Supić, J. (2012). Porezni priručnik za obrtnike. V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje. Zagreb: Institut za javne financije, str. 6-73

- Manjkovi dobara, kalo, rastep, kvar i lom prema odredbama propisa o PDV-u iznad visine što je utvrđena odlukom Hrvatske obrtničke komore, te pripadajući porezi što su zaračunati prilikom nabave dobara za što je utvrđen manjak.
- Primljeni predujmovi za isporuku robe i obavljanje usluga.
- Naplaćene zatezne kamate na potraživanja iz poslovnih odnosa.
- Izuzimanja dobara i usluga, osim izuzimanja u novcu, za brtnikove osobne potrebe, za potrebe članova njegove obitelji, ili drugih osoba, a što nije u svezi s obavljanjem djelatnosti.
- Iznos otpisanog duga, ako vjerovnik obrtniku otpiše dugove po osnovi kredita za nabavu stvari i prava što se unose u popis dugotrajne imovine.
- Primljene svote državne pomoći, poticaja i potpora za samostalnu djelatnost.
- Primici ostvareni od otuđenja ili likvidacije djelatnosti. Kad stjecatelj cijele djelatnosti nastavlja poduzetničku djelatnost primici od otuđenja se ne oprezuju ako je osigurano kasnije oporezivanje skrivenih pričuva.
- Svi drugi primici po osnovi i u svezi obavljanja samosatlne djelatnosti.[3]

Poslovni izdaci nastali u poreznom razdoblju:

- Svi obrtnikovi odljevi dobara tijekom poreznog razdoblja u cilju stjecanja, osiguranja, i očuvanja poslovnih primitaka, a u svezi su neposrednog obavljanja obrtničke djelatnosti. Izdaci za materijal, robu, proizvode, energiju i usluge što služe za stjecanje dohotka priznaju se u visini nabavne cijene ili proizvodnog troška.
- Sva ulaganja osim ulaganja financijske imovine i ulaganja u dugotrajnu imovinu.
- Izdaci za plaće i obvezne doprinose na plaću radnika u visini stvarnih isplata.
- Otpis dugotrajne imovine na način i prema stopama što su propisane Zakonom o prezu na dobit. Amortizacija dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine priznaje se kao izdatak u svoti obračunatoj na trošak nabave po linearnoj metodi, a prema amortizacijskom vijeku, primjenom propisanih stopa.
- Manjkovi dobara, kalo, rastep, kvar i lom prema odredbama propisa o PDV-u do visine što je utvrđena odlukom Hrvatske obrtničke komore.
- Predujmovi dani za neisporučenu robu i neobavljene usluge, osim predujmova danih za nabavu dugotrajne imovine.
- Knjigovodstvene vrijednosti pojedinačno ili ukupno prodanih ili izuzetih dobara dugotrajne imovine što su vodila, ili su morala voditi u skladu s propisima u popisu dugotrajne imovine.
- Plaćene kamate po kreditima i zajmovima za obavljanje djelatnosti, plaćene zatezne kamate na obveze iz poslovnih odnosa i jednokratne naknade, te drugi izdaci u svezi s odobravanjem kredita.
- Uplaćeni doprinosi za obvezna osiguranja.

[3] Jančiev, Z. i Supić, J. (2012)., Porezni priručnik za obrtnike. V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje. Zagreb: Institut za javne financije, str. 6-73

- Izdaci istraživanja i razvoja što se mogu pripisati konkretnom projektu istraživanja i razvoja. Ovi se izdaci priznaju pod uvjetom da porezni obveznik ima svu potrebnu dokumentaciju za određeni istraživačko-razvojni projekt kao što su godišnji opreativni planovi razvoja projketa, projektna dokumentacija, analize i sitraživanja, te uredna dokumentacija os vim izdacima projekta (ugovori, računi i ostala obračunska dokumentacija i dokazi o plaćanju).
- Plaćeni doprinosi Hrvatskoj obrtničkoj komori, članarina turističkoj zajednici, spomenička renta.
- Iznosi naknada, potpora i nagrada obrtnika za njih osobno i za zaposlene radnike.
- Troškovi otuđenja ili likvidacije obrta (plaćanje javnobilježničkih i odvjetničkih usluga, i slično).

Porezno se ne priznaju naredni izdaci:

- 70% izdataka reprezentacije.
- PDV na vlastitu potrošnju, besplatne isporuke, kao i drugi slični izdaci.
- Obrtnikovi primici iznad propisanih iznosa po osnovi naknada, potpora i nagrada.
- Dnevnice i troškovi službenih putovanja iznad propisanih iznosa.
- 30% izdataka u svezi s vlastitim ili unajmljenim osobnim motornim vozilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz obrtnika i zaposlenih osoba, ako se po osnovi korištenja tih sredstava za osobni prijevoz ne utvrđuje plaća ili drugi dohodak (iznimno, poslovnim izdacima smatraju se ukupno nastali izdaci za osiguranje osobnih motornih vozila i drugih prijevoznih sredstava).
- Svi ostali izdaci što nisu u izravnoj vezi s obavljanjem obrtničke djelatnosti.[4]

Izdacima se smatraju i premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja što ih obrtnik za sebe i za svoje radnike uplaćuje dobrovoljnom mirovinskom fondu koji je u skladu s propisima za dobrovoljno mirovinsko osiguranje i to do iznosa od 6.000,00 kuna godišnje odnosno 500,00 kuna mjesečno.

Obrtnik koji ostvari porezni gubitak, isti može prenositi te nadoknađivati umanjenjem dohotka po osnovi kojeg je utvrđen najviše 5 godina odnosno 5 poreznih razdoblja, a odbitak je dozvoljen samo od dohotka od obrta.

Sučeljavanjem poslovnih primitaka i poslovnih izdataka, dolazi se do iznosa ostvarenog dohotka od obrta. Obrtnik ostvareni dohodak smanjuje za osobni odbitak koji mu dodatno smanjuje poreznu osnovicu. Visina osobnih odbitaka propisana je Zakonom o porezu na dohodak[5].

Poreznu osnovicu poreza na dohodak za 2016. godinu čini dohodak od obrta umanjen za preneseni gubitak i osobni odbitak. Porez na dohodak plaća se na poreznu osnovicu po stopama od 12%, 25% i 40% (zaključno do 31.12.2016. godine).

[4] Jančiev, Z. i Supić, J. (2012). Porezni priručnik za obrtnike. V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje. Zagreb: Institut za javne financije, str. 6-73

[5] Narodne novine (2013). Zako o porezu na dohodak. Zagreb: Narodne novine d.d., (148).

Obrtnik može koristiti razne poticaje i olakšice - poticaje zapošljavanja, državnu potporu za obrazovanje i izobrazbu, poticaje za istraživanja i razvoj, prenesene gubitkr od samostanih djelatnosti te porezne olakšice za obavljanje djelatnosti na potpomognutim područjima i području Grada Vukovara.[6]

Obrtnici obveznici poreza na dohodak od obrta što obvezu utvrđuju na temelju poslovnih knjiga obvezni su podnositit godišnju prijavu poreza na dohodak. U poreznoj prijavi obrtnik je dužan iskazati dohodak od samostalne djelatnosti i dohodak ostvaren od nesamostalne djelatnosti. Ako prikazuje dohodak i iz nekih drugih izvora, u tom je slučaju obvezan iskazati dohodak po svim osnovama u tom poreznom razdoblju.

Poslovne knjige i evidencije obveznika koji obavljaju samostalnu djelatnost su slijedeće:

1. Knjiga primitaka i izdataka
2. Evidencija o tražbinama i obvezama
3. Knjiga prometa
4. Popis dugotrajne imovine

Ako je obrtnik u sustavu PDV-a, obvezan je voditi knjigu ulaznih i izlaznih računa pa u tom slučaju nije dužan voditi Evidenciju o tražbinama i obvezama.

2.1.1. Paušalno oporezivanje obrtničke djelatnosti

Fizička osoba koja ostvaruje primitke od obavljanja samostalne djelatnosti obrta, a koji želi da mu se godišnji dohodak od samostalne djelatnosti paušalno oporezuje[7], mora zadovoljiti ove uvjete:

1. Ukupni primici u prethodnoj godini nisu viši od 149.500,00 kuna,
2. Nije obveznik PDV-a prema Zakonu o porezu a dodanu vrijednost,
3. Nema izdvojenih poslovnih jedinica niti proizvodnih pogona,
4. Ne obavlja samostalnu djelatnost ugostiteljstva ili trgovine.[8]

Obrtnik koji počinje obavljati samostalnu djelatnost, a ima uvjete i želi porez na dohodak utvrđivati u paušalnoj svoti, dužan je prijaviti početak obavljanja djelatnosti nadležnoj poreznoj upravi u roku 8 dana od dana početka obavljanja samostalne djelatnosti.

Obrtnik koji dohodak utvrđuje na temelju podataka iz poslovnih knjiga, a želi promjeniti način utvrđivanja dohotka u paušalnoj svoti, dužan je podnijeti prijavu nadležnoj ispostavi

Porezne uprave do kraja tekuće godine za iduću godinu odnosno najkasnije 15 dana po isteku kalendarske godine.

[6] Božina, A. (2016). Smanjenje porezne obveze kod samostalnih djelatnosti. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (11), str. 156-165
[7] Mahović Komljenović, M. (2016). Paušalno oporezivanje samostalne djelatnosti u 2017. godini. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (11), str. 165-175
[8] Jančiev, Z. i Supić, J. (2012). Porezni priručnik za obrtnike. V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje. Zagreb: Institut za javne financije, str. 6-73

Uz prijavu je dužan dostaviti:

1. Obrazac Knjiga primitaka i izdataka
2. Obrazac Tražbine i obveze

Ukoliko obrtnik „paušalista“ prestane obavljati samostalnu djelatnost dužan je o tome obavijestiti nadležnu poreznu upravu u roku od 8 dana od dana prestanka ili privremenog obustavljanja obavljanja samosatlne djelatnosti.

Godišnji paušalni dohodak utvrđuje se rješenjem nadležne ispostave Porezne uprave te je na snazi do donošenja novog rješenja.

Godišnji paušalni dohodak utvrđuje se na slijedeći način:

Ukupni primici	Godišnja porezna osnovica	Godišnji paušalni porez na dohodak
od 0,00 – 85.000,00 kn	12.750,00 kn	1.530,00 kn
od 85.001,00 – 115.000,00 kn	17.250,00 kn	2.070,00 kn
od 115.000,01 – 149.500,00 kn	22.425,00 kn	2.691,00 kn

Tablica 1: Prikaz načina utvrđivanja godišnjeg paušalnog dohotka – Izvor: Porezni priručnik za obrtnike, V.dopunjeno i izmjenjeno izdanje.Zagreb:Institut za javne financije, Jančiev,Z. i Supić,J. (2012).

Paušalni porez na dohodak se smanjuje za one porezne obveznike koji samostalnu djelatnost obavljaju na područjima posebne državne skrbi, brdsko planinskim područjima i na otocima prve skupine.

U slučaju da porezni obveznik tijekom godine započne ili prestane obavljati samostalnu djelatnost, godišnji paušalni dohodak se utvrđuje razmjerno broju mjeseci obavljanja djelatnosti u korist poreznog obveznika. Isto vrijedi za privremenu odjavu ili za prestanak ispunjavanja uvjeta za utvrđivanje paušalnog dohotka i plaćanje paušalnog poreza (npr. u slučaju ulaska u sustav PDV-a, supoduzetništvo, registriranje poslovne jedinice, obavljanje djelatnosti ugostiteljstva ili trgovine).

Obveznik kojemu se dohodak od samostalne djelatnosti paušalno oporezuje ne može po toj osnovi podnijeti godišnju poreznu prijavu.[9]

2.1.2. Poslovne knjige i evidencije

1. Evidencija o prometu – Obrazac KPR
   U Obrascu KPR obrtnik je dužan uspisati svote naplaćene u gotovini i one što su naplaćene bezgotovinskim putem.

[9] Jančiev, Z. i Supić, J. (2012). Porezni priručnik za obrtnike. V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje. Zagreb: Institut za javne financije, str. 6-73

2. Obrazac PO-SD – Izvješće o paušalnom dohotku od samostalnih djelatnosti i uplaćenom paušalnom porezu na dohodak i prirezu poreza na dohodak u ___ godini, koji se podnosi najkasnije do 15. siječnja za proteklu godinu. Na osnovi podataka iz tog obrasca utvrđuje se je li porezni obveznik ostvario primitak, odnosno dohodak, veći ili manji od onog što je određeno rješenjem, a ako jest izdat će mu se novo rješenje za iduću kalendarsku godinu s novim paušalnim porezom, te s razlikom za uplatu ili povrat poreza za prethodnu kalendarsku godinu.[10]

2.2. Porez na dobit

Za razliku od fizičkih osoba koje poreznu osnovicu uvtrđuju kao razliku između naplaćenih primitaka i stvarno nastalih plaćenih izdataka, smanjenu za pripadajući osobni odbitak te zakonom dopuštene stavke smanjenja i uvećanja porezne osnovice, fizičke osobe, obveznici poreza na dobitak, prema Zakonu o porezu na dobit, utvrđuju dobitak kao razliku između obračunanih prihoda bez obzira na to jesu li naplaćeni i obračunanih rashoda bez obzira na to jesu li plaćeni.[11]

Prema Zakonu o porezu na dobit[12], obrtnik početkom slijedećeg poreznog razdoblja je obvezan plaćati porez na dobitak ako u tekućem poreznom razdoblju (kalendarskoj godini) ostvari:

- ukupni primitak veći od 3.000.000,00 kuna (bez PDV-a) – npr. ukupan primitak tijekom poslovne godine prelazi 3.000.000,00 kn, obrtnik je dužan od 01.01.tekuće godine promijeniti način oporezivanja

ili ako zadovolji barem dva o slijedeća tri uvjeta:

- dohodak veći od 400.000,00 kuna
  Primjer:
  Obrtnik je tijekom poslovne godine ostvario:
  3.000.000,00 kn primitaka (bez PDV- a)
  1.800.000,00 kn izdataka (bez pretporeza)
  Dohodak = 1.200.000,00 kn, što je više od 400.000,00 kuna
- dugotrajna imovina u vrijednosti većoj od 2.000.000,00 kuna
  Misli se na knjigovodstvenu vrijednost (nabavna vrijednost umanjena za amortizaciju iz godina uporabe)iz obrasca DI, utvrđenu linearnom metodom i po porezno dopuštenim nižim stopama
- prosječno zapošljava više od 15 radnika,
  Izračunava se na način da se zbroji stanje zaposlenih na kraju svakog mjeseca u godini i podijeli s brojem mjeseci poslovanja u toj godini.

[10] Mahović Komljenović, M. (2016). Paušalno oporezivanje samostalne djelatnosti u 2017. godini. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (11), str. 165-175
[11] Turković-Jarža, L. (2016). Promjena oporezivanja s dohotka na dobitak. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (12), str. 274-281
[12] Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dobit. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).

ili

- koji do kraja tekuće godine podnese zahtjev nadležnoj ispostavi Porezne uprave da u idućoj godini želi plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak. Rješenje kojim se zahtjev usvaja obvezuje poreznog obveznika slijedeće 3 godine. [13]

Porezno razdoblje je kalendarska godina iako porezna uprava može donijeti rješenje da to bude razdoblje drugačije od kalendarske godine, ali ne može biti duže od 12 mjeseci.

Porezna osnovica obrtnika koji je obveznik poreza na dobit, a koja se utvrđuje prema računovodstvenim propisima kao razlika prihoda i rashoda prije obračuna poreza na dobit, uvećana i umanjena prema odredbama Zakona o porezu na dobit.

UKUPNI PRIHOD – UKUPNI RASHOD = DOBIT ili GUBITAK

+

POVEĆANJE POREZNE OSNOVICE / SMANJENJE GUBITKA za:

- Rashode od vrijednosnih usklađenja dionica i udjela (nerealizirani gubici), ako su bili iskazani u rashodima,
- Svotu amortizacije iznad propisanih stopa,
- 70% troškova reprezentacije, u visini troškova nastalih iz poslovnog odnosa s poslovnim partnerom,
- 30% troškova, osim troškova osiguranja i kamata, što su nastali u svezi s vlastitim ili unajmljenim motornim vozilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz poslovodnih, rukovodnih i drugih zaposlenih osoba, ako se na osnovi korištenja sredstava za osobni prijevoz ne utvrđuje plaća,
- Manjkove na imovini iznad visine utvrđene odlukom odnosno Hrvatske obrtničke komore u smislu propisa o porezu na dodanu vrijednost, po kojoj se osnovi ne plaća porez na dohodak,
- Troškove prisilne naplate poreza ili drugih davanja,
- Kazne koje izriče mjerodavno tijelo,
- Zatezne kamate između povezanih osoba,
- Rashode darovanja u naravi ili novcu, učinjena u tuzemstvu u visini većoj od 2% ukupnog prihoda ostvarenog u prethodnoj godini,
- Rashode utvrđene u postupku nadzora s pripadajućim PDV-om, porezom na dohodak, prirezom porezu na dohodak, te obveznim dorpinosima koji su nastali u svezi skrivenih isplata dobiti, te izuzimanja dioničara, članova društva i fizičkih osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost od koje se plaća porez na dobit, te s njima povezanim osobama,
- Kamate između povezanih osoba,

[13] Turković-Jarža, L. (2015). Promjena sustava oporezivanja s dohotka na dobitak. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXV. (12), str. 221-233

- Rashode od nerealiziranih gubitaka,
- Iznos povećanja porezne osnovice zbog promjene metode utvrđivanja porezne osnovice (obveznik poreza na dohodak koji postaje obveznikom poreza na dobit),
- Vrijednosna usklađenja i otpis potraživanja,
- Vrijednosna usklađenja zaliha i financijske imovine,
- Svotu iskazanog gubitka od vrijednosnog usklađenja dugotrajne imovine za koju se amortizacija priznaje kao rashod, osim u slučaju nastanka izvanrednog oštećenja na temelju vjerodostojne dokumentacije,
- Troškove rezerviranja

-

SMANJENJE POREZNE OSNOVICE / POVEĆANJE POREZNOG GUBITKA za:

- Prihode od dividendi i udjela u dobiti,
- Prihode od vrijednosnih usklađenja dionica i udjela (nerealizirani dobici) ako su bili uključeni u poreznu osnovicu,
- Prihode od naplaćenih otpisanih potraživanja koja su u prethodnim poreznim razdobljima bila uključena u poreznu osnovicu, a nisu isključena iz porezne osnovice kao porezno priznati rashod,
- Rashode ranijih razdoblja koji su bili uključeni u poreznu osnovicu,
- Svotu amortizacije koja nije bila porezna priznata u ranijim razdobljima do visine propisanih vrijednosti,
- Iznos smanjenja porezne osnovice zbog promjene metode utvrđivanja porezne osnovice (obveznik poreza na dohodak koji posatje obveznikom poreza na dobit),
- Državnu potporu za obrazovanje i izobrazbu,
- Državnu poptoru za istraživačko razvojne projekte

-

PRENESENI POREZNI GUBITAK

Porezni gubitak prenosi se i nadoknađuje umanjivanjem porezne osnovice u slijedećih pet godina.

-

OLAKŠICE, OSLOBOĐENJA I POTICAJI[14]

Porezna stopa poreza na dobit iznosi 20%.

Predujam poreza na dobit porezni obveznik plaća temeljem godišnje prijave koju podnosi za prethodnu kalendarsku godinu odnosno za prethodno porezno razdoblje. Mjesečni predujam poreza na dobit se utvrđuje razmjerno visini porezne obveze po godišnjem obračunu za prethodnu godinu i to tako da se svota ukupne obveze podijeli s brojem mjeseci razdoblja za koje je obveza utvrđena.

[14] Jančiev, Z. i Supić, J. (2012). Porezni priručnik za obrtnike. V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje. Zagreb: Institut za javne financije, str. 6-73

Primjer: Izračun obveze poreza na dobit

Obrtnik, obveznik poreza na dobit, u travnju 2016. godine podnosi poreznu prijavu poreza na dobit za 2015. godinu. U prijavi je prikazao obvezu poreza na dobit u iznosu od 37.890,50 kn. Mjesečni predujam poreza na dobit u 2016. godini je 3.157,54 kn (37.890,50:12).

Obrtnik je dužan plaćati predujmove poreza na dobit najkasnije do kraja mjeseca za prethodni mjesec.

Obrtnik koji podnese zahtjev za plaćanje poreza na dobit umjesto poreza na dohodak, predujmove poreza na dobit plaća u visini predujma poreza na dohodak koji je utvrđen prijavom poreza na dohodak.

Obrtnik koji tek započinje obavljati djelatnost, predujmove počinje plaćati tek nakon podnošenja prve porezne prijave.

Porezna uprava može izmjeniti visinu predujmova poreza na dohodak temeljem obavljenog nadzora ili na temelju nekih drugih vjerodostojnih informacija i podataka.

Poreznom obvezniku kojem je istekla mogućnost prenošenja gubitka visinu predujma utvrđuje Porezna uprava na temelju procjene mogućnosti ostvarenja dobiti. Procjena se vrši po isteku 3 mjeseca poslovanja i na temelju rezultata koji je u ta 3 mjeseca postignut.

2.2.1. Poslovne knjige i evidencije:

Obveznici poreza na dobit, uključujući i obrtnike, obveznike poreza na dobit, dužni su voditi poslovne knjige u skladu s propisima o računovodstvu:

1. Dnevnik
2. Glavnu knjigu
3. Pomoćne knjige

Na kraju poslovne godine, porezni obveznik je dužan poslovne knjige zaključiti. Knjigovodstvene isprave (dnevnik, glavna knjiga, pomoćne knjige) čuvaju se najmanje 11 godina što je uređeno Zakonom o računovodstvu[15].

[15] Narodne novine (2015). Zakon o računovodstvu. Zagreb: Narodne novine d.d. (134).

2.3. Porez na dodanu vrijednost

2.3.1. Porezni obveznik

Porezni obveznik je:

1. Obrtnik koji isporučuje dobra ili obavlja usluge, a čija je vrijednost u prethodnoj godini , nakon odbitka vrijednosti isporuka što su oslobođene poreza i bez uključenog PDV-a, veća od 230.000,00 kn,
2. Obrtnik uvoznik,
3. Obrtnik izdavatelj računa ako na računu izdvojeno iskaže PDV iako za to nije ovlašten,
4. Obrtnik kojemu uslugu obavi poduzetnik sa sjedištem u inozemstvu, ako se radi o usluzi koja je oporeziva u tuzemstvu,
5. Obrtnik koji na području RH nema prebivalište ili uobičajeno boravište, a u tuzemstvu obavlja oporezive isporuke dobara ili usluga, osim usluga koje su oporezive u tuzemstvu, a za koje je domaći primatelj usluga obvezan obračunati i uplatiti PDV.

Obrtnik je dužan prijaviti se u Registar poreznih obveznika nadležnoj ispostavi porezne uprave prema mjestu prebivališta ili boravišta najkasnije do 15. siječnja tekuće godine u slučaju kada je vrijednost isporuka dobara i obavljenih usluga u prethodnoj godini bila veća od 230.000,00 kuna.

PDV se plaća na:

- Isporuke svih vrsta dobara (proizvoda, roba, opreme i sl.) i sve obavljene usluge u tuzemstvu uz naknadu što ih poduzetnik obavi sa svojom gospodarskom ili drugom djelatnosti,
- Uvoz dobara u tuzemstvo, pri čemu se pod uvozom razumijeva unos i prijam i drugi oblici uvoza dobara,
- Isporuke dobara i usluga što su obavljene bez naknade ili s popustom poreznom obvezniku, ili zaposlenicima ili drugim osobama u nepoduzetničke svrhe,
- Primljene predujmove,
- Usluge oporezive u tuzemstvu što ih domaćem poduzetniku obavi inozemni poduzetnik,
- Situaciju kada domaći poduzetnik izdvojeno iskaže PDV na računu za isporučena dobra i usluge, iako za to nije ovlašten,
- Isporuke svih dobara i usluga što se obavljaju na osnovi zakonskih odredbi ili odluka državnih tijela.[16]

[16] Jančiev, Z. i Supić, J. (2012). Porezni priručnik za obrtnike. V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje. Zagreb: Institut za javne financije, str. 6-73

Porezna osnovica

Porezni obveznik koji isporučuje dobra ili obavlja usluge, a čija je godišnja vrijednost isporuke dobara i obavljenih usluga u prethodnoj kalendarskoj godini, nakon odbitka vrijednosti isporuka što su oslobođene poreza i bez uključenog PDV-a, veća od 230.000,00, dužni su obračunati porez na dodanu vrijednost na niže navedene predmete oporezivanja, što ujedno čini i poreznu osnovicu.[17]

R. BR.	PREDMET OPOREZIVANJA	POREZNA OSNOVICA
1.	Isporuka dobara u tuzemstvu uz naknadu koju obavi porezni obveznik koji djeluje kao takav	naknada za isporučena dobra
2.	Stjecanje dobara unutar Europske unije u tuzemstvu uz naknadu	uključuje sve ono što je stjecatelj dao ili treba dati isporučitelju (utvrđuje se na temelju istih elemenata kao i porezna osnovica za isporuke dobara)
3.	Isporuka novih prijevoznih sredstava	naknada za isporuku novog prijevoznog sredstva
4.	Obavljanje usluga u tuzemstvu uz naknadu koju obavi porezni obveznik koji djeluje kao takav	naknada za obavljene usluge
5.	Korištenje dobara, što čine dio poslovne imovine poreznog obveznika za njegove privatne potrebe ili za privatne potrebe njegovih zaposlenika, ako raspolažu njima bez naknade ili ih općenito koriste u druge svrhe osim za potrebe obavljanja djelatnosti poreznog obveznika, a za ta je dobra ili njihove dijelove u cijelosti ili djelomično odbijen pretporez	nabavna cijena tih ili sličnih dobara, a ako je ta cijena nepoznata, visina troškova utvrđenih u trenutku isporuke
6.	Korištenje dobara koja čine dio poslovne imovine poreznog obveznika za njegove privatne potrebe ili privatne potrebe njegovih zaposlenika ili općenito u druge svrhe osim za potrebe obavljanja njegove djelatnosti, za koja je u cijelosti ili djelomično odbijen pretporez	ukupni trošak obavljanja usluga
7.	Obavljanje usluga bez naknade od strane poreznog obveznika za njegove privatne potrebe ili privatne potrebe njegovih zaposlenika ili općenito u druge svrhe osim za potrebe obavljanja njegove djelatnosti	ukupni trošak obavljanja usluga
8.	Uvoz dobara	carinska vrijednost utvrđena prema carinskim propisima

Tablica 2: Prikaz predmeta oporezivanja i porezne osnovice kod obrtnika, obveznika poreza na dodanu vrijednost – Izvor: Porezni priručnik za obrtnike, V.dopunjeno i izmjenjeno izdanje.Zagreb:Institut za javne financije, Jančiev,Z. i Supić,J. (2012).

2.3.2. Porezne stope

Fizička osoba, obveznik PDV-a prilikom obavljanja usluga i isporuke dobara, obvezna je obračunati porez na dodanu vrijednost prema Zakonom o porezu na dodanu vrijednost[18] utvrđenim stopama.

Porezne stope prema trenutnim propisima: 25%, 13%, 5%

[17] Markota, Lj. (2016). Prijelaz „dohodaša“ u „dobitaša“ i obratno u 2017. godini s motrišta PDV-a. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (12), str. 269-273

[18] Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dodanu vrijednost. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).

PDV po stopi od 5% se plaća na:

a) sve vrste kruha

b) sve vrste mlijeka

c) knjige stručnog, znanstvenog, umjetničkog, kulturnog i obrazovnog sadržaja, udžbenike za pedagoški odgoj i obrazovanje, za osnovnoškolsko, srednjoškolsko i visoko- školsko obrazovanje, u svim fizičkim oblicima,

d) lijekove što se izdaju na liječnički recept i koji imaju odobrenje nadlž`nog tijela za lijekove i medicinske proizvode kao i lijekove propisane Odlukom o utvrđivanju liste lijekova HZZO-a,

e) medicinsku opremu, pomagala i druge sprave koje se koriste za ublažavanje liječenja invalidnosti isključivo za osobnu uporabu invalida propisane Pravilnikom o ortopedskim i drugim pomagalima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te Pravilnikom o dentalnoj zdravstvenoj zaštiti iz obveznog zdravstvenog osiguranja.

f) kino ulaznice,

g) novine novinskog nakladnika koji ima statut medija, otisnute na papiru koje izlaze dnevno, osim onih koje u cijelosti ili većim dijelom sadrže oglase ili služe oglašavanju, i Novinama i časopisima koji uglavnom sadrže oglase ili služe oglašavanju smatraju se one novine i časopisi u čijem sadržaju je više od 50% oglasnog odnosno promidžbenog sadržaja.

h) znanstvene časopise.[19]

PDV po stopi od 13% se plaća na:

a) usluge smještaja ili smještaja s doručkom, polupansiona ili punog pansiona u hotelima ili objektima slične namjene, uključujući smještaj za vrijeme odmora, iznajmljivanje prostora u kampovima za odmor ili u mjestima određenima za kampiranje te smještaj u plovnim objektima nautičkog turizma,

b) usluge pripremanja hrane i obavljanje usluga prehrane u ugostiteljskim objektima te pripremanje i usluživanje bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima, i Tim se uslugama ne smatra isporuka pripremljene ili nepripremljene hrane i/ili pića bez dodatnih usluga.

c) novine i časopise novinskog nakladnika koji ima statut medija te novine i časopise nakladnika za koje ne postoji obveza donošenja statuta medija prema posebnom propisu

d) jestiva ulja i masti, biljnog i životinjskog podrijetla,

e) dječju hranu i prerađenu hranu na bazi žitarica za dojenčad i malu djecu,

[19] Jančiev, Z. i Supić, J. (2016). Hrvatski porezni sustav. Zagreb: Institut za javne financije, str. 43-97

f) isporuku vode, osim vode koja se stavlja na tržište u bocama ili u drugoj ambalaži,

g) bijeli šećer od trske i šećerne repe koji se na tržište stavlja u kristalnom obliku,

h) ulaznice za koncerte.

PDV po stopi od 25% se plaća na oporezive isporuke dobara i usluga u svim slučajevima kad se na te isporuke PDV ne obračunava i ne plaća po stopi od 5% ili 13%.[20]

Utvrđivanje i obračunavanje PDV-a

Obrtnik porezni obveznik PDV-a mora za obračunsko razdoblje obračunati i utvrditi obvezu PDV-a i iskazati istu kroz PDV prijavu. Obrazac PDV prijave je propisan i kao takav se mora primjenjivati. Obrazac se najkasnije do 20. u tekućem mjesecu po proteku obračunskog razdoblja, bez obzira je li u obračunskom raszdoblju bilo obavljenih oporezivih isporuka.

Obračunsko razdoblje je period za koji porezni obveznik predaje PDV prijavu, a koje je najčešće od prvog do posljednjeg dana u mjesecu. Iznimno to može biti period od prvog do posljednjeg dana tromjesječja za porezne obveznike čija vrijednost isporučenih dobara i usluga s uključenikm PDV-om, u prethodnoj kalendarskoj godini manja od 800.000,00 kuna.

Porezna obveza ili pravo na povrat PDV-a za obrtnika obveznika poreza na dohodak se utvrđuje u obračunskom razdoblju na način da se obračunani PDV u primljenim (naplaćenim) naknadama za izdane račune sučeli sa iskazanim i plaćenim pretporezom po ulaznim računima.

Porezna obveza ili pravo na povrat PDV-a za obrtnika obveznika poreza na dobit se utvrđuje tako da se u obračunskom razdoblju PDV po izlaznim računima za isporučenu robu ili obavljene usluge umanji za iznos pretporeza po ulaznim računima za primljenu robu ili izvršene usluge u tom obračunskom razdoblju.

Ako se promijeni način obračuna poreza prometi se ne smiju dvostruko obuhvatiti, niti smiju ostati neoporezovani.[21]

2.3.3. Rokovi plaćanja PDV-a

PDV se plaća prema mjestu isporuke ili obavljanja usluga, pri čemu se tuzemstvo smatra jednim mjestom isporuke dobara, odnosno obavljanja usluga.

Obveznik podnošenja prijave za mjesečna obračunska razdoblja, PDV mora platiti do zadnjeg dana u tekućem mjesecu (npr. do kraja ožujka za obračunsko razdoblje za mjesec veljaču).

[20] Jančiev, Z. i Supić, J. (2016). Hrvatski porezni sustav. Zagreb: Institut za javne financije, str. 43-97
[21] Jančiev, Z. i Supić, J. (2012). Porezni priručnik za obrtnike. V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje. Zagreb: Institut za javne financije

Obveznik podnošenja prijave za tromjesečna obračunska razdoblja, PDV mora platiti do zadnjeg dana u tekućem mjesecu (npr. do kraja travnja za prvo tromjesečno obračunsko razdoblje).

2.3.4. Povrat PDV-a

Porezni obveznik koji u obračunskom razdoblju ima pretporez veći od porezne obveze ima pravo na povrat razlike između pretporeza i porezne obveze. On može tu razliku koristiti kao:

- Predujam za buduće razdoblje
- Tražiti povrat. Porezna uprava je dužna izvršiti povrat u roku od 30 dana od dana predaje porezne prijave, a najkasnije u roku 90 dana od dana pokretanja poreznog nadzora
- Svoje pravo na povrat ustupiti drugom poduzetniku[22]

[22] Jančiev, Z. i Supić, J. (2016). Hrvatski porezni sustav. Zagreb: Institut za javne financije, str. 43-97

3. PROMJENA SUSTAVA OPOREZIVANJA S DOHOTKA NA DOBITAK

Kao što je prethodno spomenuto, porezni obveznici koji obavljaju djelatnost prema Zakonu o obrtu[23] te fizičke osobe koje obavljaju samostalne profesionalne djelatnosti prema rješenju nadležnih ministarstava, i sve druge djelatnosti koje su s poreznog motrišta izjednačene s obrtničkim djelatnostima, smatraju se, glede vođenja poslovnih knjiga, utvrđivanja porezne osnovice i plaćanja poreza, obveznicima poreza na dohodak.

Ako poduzetnik, fizička osoba, procijeni da bi mu bilo povoljnije promjeniti način oporezivanja s poreza na dohodak na porez na dobit, a što mu je omogućeno odredbama Zakona o porezu na dohodak[24], to može slobodno učiniti.

Odluku o promjeni načina oporezivanja mogu donijeti odmah na početku poslovanja tj. obavljanja djelatnosti, a ako tu odluku donesu tijekom godine, promjenu mogu izvršiti samo početkom narednog poreznog razdoblja (kalendarske godine), s tim da o tome svojom izjavom moraju izvjestiti Poreznu upravu najkasnije do kraja tekuće godine koja prethodi godini u kojoj žele promjeniti način oporezivanja. Osim ove dvije mogućnosti, promjena načina oporezivanja mora se provesti u slučajevima kada se ostvare uvjeti određeni čl. 2. Zakona o porezu na dobit[25], a koji su detaljno navedeni u poglavlju 2.2.

3.1. Uvjeti za prelazak na oporezivanje porezom na dobitak kada se djelatnost odvija u supoduzetništvu

U slučaju kada fizičke osobe obavljaju zajedničku djelatnost tj. kada je riječ o supoduzetništvu, prilikom utvrđivanja uvjeta za prelaza na oporezivanje porezom na dobitak, uzimaju se

- ukupno ostvareni naplaćeni primitci koji su evidentirani u u zajedničkoj knjizi primitaka i izdataka,
- ostvareni dohodak po pojedinom poreznom obvezniku
- ukupna imovina kojom se obavlja zajendička djelatnost evidentirana u obrascu DI.

Međutim, za njih postoje i posebne odredbe koje je donijelo Ministarstvo financija u svom stajalištu, a u slučaju kada jedan od članova istupi iz zajedničke djelatnosti.

Prema tom stajalištu, nositelj zajedničke djelatnosti:

- nije obvezan prijaviti Poreznoj upravi ispunjenje uvjeta u dijelu visine ostvarenog primitka,

[23] Narodne novine (2013). Zakon o obrtu. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).
[24] Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dohodak. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).
[25] Turković-Jarža, L. (2015). Promjena sustava oporezivanja s dohotka na dobitak. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXV. (12), str. 221-233

- obvezan je prijaviti Poreznoj upravi ispunjenje uvjeta visine ostvarenog dohotka, a kada djelatnost i dalje nastavlja s radom
- obvezan je prijaviti Poreznoj upravi ispunjenje uvjeta vrijednosti dugotrajne imovine ili broja zaposlenih, a u slučaju kada djelatnost nastavlja s radom.[26]

3.2. Sastavljanje početne bilance

Porez na dobitak se utvrđuje u skladu sa Zakonom o porezu na dobit prema obračunanim prihodima i rashodima, bez obzira na status naplativosti, a na temelju evidentiranih poslovnih događaja prema načelima dvostavnog knjigovodstva Zakona o računovodstvu.

Fizičke osobe koje plaćaju porez na dohodak, dohodak utvrđuju temeljem naplaćenih poslovnih primitaka i plaćenih poslovnih izdataka, prema pravilima jednostavnog knjigovodstva i prema načelu blagajne.

To znači da se prilikom promjene načina oporezivanja mijenja načelo utvrđivanja porezne osnovice.

Vrlo je važno na početku godine u kojoj se prelazi na porez na dobitak osigurati podatke o stanju imovine i obveza. Obzirom da temeljem podataka iz Knjige primitaka i izdataka nema mogućnosti utvrđivanja stanja, potrebno je podatke preuzeti iz evidencije o tražbinama i obvezama te evidencije o stanju zaliha i imovine na 31. Prosinac godine u kojoj su stvoreni uvjeti za promjenom načina oporezivanja.

Temeljem svih navedenih podataka sastavlja se početna bilanca u kojoj je temeljem odredbi[27] Zakona o porezu na dobit potrebno iskazati:

U AKTIVI:

- Vrijednost zatečenih zaliha
- Dane predujmove za robu i usluge
- Potraživanja od kupaca za robu i usluge
- Potraživanja od kupaca za prodane predmete dugotrajne imovine iz popisa dugotrajne imovine
- Aktivna vremenska razgraničenja
- Zahtjeve za povratom poreza na promet i istovrsnih poreza

U PASIVI:

- Obveze prema dobavljačima za robu i usluge
- Obveze za primljene predujmove od kupaca za robu i usluge
- Pasivna vremenska razgraničenja
- Dugoročna rezerviranja
- Obveze za porez na promet i istovrsne poreze[28]

[26] Turković-Jarža, L. (2015). Promjena sustava oporezivanja s dohotka na dobitak. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXV. (12), str. 221-233
[27] Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dobit. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).

Obzirom na činjenicu kako se prilikom promjene načina oporezivanja mijenja načelo utvrđivanja porezne osnovice, važno je istaknuti kako je potrebno osigurati sve podatke o stanju imovine i obveza koje nisu dostupne iz Knjige primitaka i izdataka već je iste potrebno preuzeti i iz nekih drugih evidencija, primjerijec iz evidencije o tražbinama i obvezama, evidencije o stanju zaliha i imovine. Tek nakon što smo prikupili sve potrebne podatke u mogućnosti smo sastaviti početnnu bilancu.

U nastavku, na primjeru je prikazan način sastavljanja početne bilance kod obrtnika koji se bavi proizvodnjom i trgovinom.

[28] Turković-Jarža, L. (2015). Promjena sustava oporezivanja s dohotka na dobitak. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXV. (12), str. 221-233

Primjer: Sastavljanje početne bilance

Pretpostavka je da se obrtnik bavi proizvodnjom i trgovinom. Stanje zaliha te potraživanja i obveza u njegovu poslovanju na 31.12.2015. odnosno početno stanje na 01.01.2016. prikazano je u Tablici 3.

Tek. br.	Opis imovine i obveza	Stanje imovine
1	2	3
STANJE IMOVINE		
1.	Nabavna vrijednost osnovnih sredstava	3.000.000,00
2.	Ispravak vrijednosti osnovnih sredstava	520.000,00
3.	**Knjigovodstvena vrijednost osnovnih sredstava (red.br. 1-2)**	2.480.000,00
4.	Potraživanja od kupaca	300.000,00
5.	**Stanje novca:**	
	- na žiro računu	150.000,00
	- u blagajni	0,00
6.	**Pretporez u neplaćenim računima dobavljača**	
	- za osnovna sredstva (200.000,00 x 20%)	40.000,00
	- u ostalim računima dobavljača (50.000,00 x 20%)	10.000,00
7.	Zalihe sirovina	120.000,00
8.	Dani predujam za sirovine i materijal	20.000,00
9.	Roba u maloprodaji (400.000,00):	
	- marža 40.000,00	
	- PDV 80.000,00	280.000,00
10.	Vrijednost proizvodnje u tijeku	30.000,00
11.	Plaćena premija osiguranja za slučaj nesreće na radu za 2016.godinu	30.000,00

Tek. br.	Opis imovine i obveza	Stanje imovine
1	2	3
STANJE OBVEZA		
12.	**Obveze prema dobavljačima:**	70.000,00
	- za osnovna sredstva	200.000,00
	- za ostale obveze prema dobavljačima	50.000,00
13.	Obveza za PDV:	
	- u nenaplaćenim potraživanjima (300.000,00x20%)	60.000,00
14.	Obveza za primljeni predujam	25.000,00
15.	Obveza za neisplaćene plaće za prosinac 2015.	
	(s uračunanim doprinosima iz i na plaće, porez i prirez i neto plaćom)	70.200,00
16.	Obveza za doprinose obrtnika za prosinac 2015.	1.920,61
17.	Unaprijed primljena najamnina za iznajmljeni poslovni prostor za prvo tromjesečje 2016.	10.000,00

Tablica 3: Popis imovine i obveza na 31.12. – Izvor: Izradio autor

Prikazani popis imovine i obveza knjiže se na slijedeći način:

Tek.br.	Naziv stavke	Račun	AKTIVA (duguje)	PASIVA (potražuje)
1.	Dugotrajna imovina	031,032-039	2.480.000,00	
2.	**Stanje novca:**			
	- na žiro računu	1000	150.000,00	
	- u blagajni	1020	0,00	
3.	Potraživanja od kupaca	120	300.000,00	
4.	**Pretporez u računima za:**	140		
	- osnovna sredstva (200.000,00 x 20%)		40.000,00	
	- ostalih dobavljača (50.000,00 x 20%)		10.000,00	
5.	Zalihe sirovina	310	120.000,00	
6.	Dani predujam za sirovine	370	20.000,00	
7.	Roba u maloprodaji:	663	280.000,00	
	Razlika u cijeni(marža)	668		40.000,00
	Uračunani PDV	664		80.000,00
8.	Proizvodnja u tijeku	600	30.000,00	
9.	Plaćene premije osiguranja	1904	30.000,00	

Tek.br.	Naziv stavke	Račun	AKTIVA (duguje)	PASIVA (potražuje)
10.	**Obveze prema dobavljačima:**			
	- za osnovna sredstva	2202		200.000,00
	- ostale obveze prema dobavljačima	2200		50.000,00
11.	Obveza za PDV:			
	- u nenaplaćenim potraživanjima (300.000,00x20%)	240		60.000,00
12.	Obveze za plaće	230		60.000,00
13.	Obveze za doprinose vlasnika obrta	242		10.200,00
		242		1.920,61
14.	Obveze za primljeni predujam	225		25.000,00
15.	Odgođeni prihod po osnovi naplaćene najamnine za I.tromjesječje 2016.	290		10.000,00
16.	Kapitalna ulaganja obrtnika dobitaša	919		2.922.879,39
	UKUPNO		**3.460.000,00**	**3.460.000,00**

Tablica 4: Nalog za knjiženje 1 siječnja – Izvor: Izradio autor

U primjeru je vidljivo da obrtnik posluje pozitivno. Imovina iskazana u aktivi premašuje obveze za iznos od 2.922.879,39 kn što je knjiženo na račun 919 – Kapitalna ulaganja obrtnika „dobitaša“. Ta svota ne predstavlja kapital jer obrtnici nisu zasnovali djelatnost na kapitalnoj osnovi, već razliku između imovine i obveza.[29]

3.3. Obveza korekcije dobitka na kraju prve godine poslovanja u kojoj se plaćao porez na dobit

Odredbe[30] Zakona o porezu na dobit uređuje kako utvrditi osnovicu za izračun poreza na dobit nakon prve godine poslovanja, a uzevši u obzir činjenicu kako se u prethodnoj godini zbog primjene načela blagajne, pojedine stavke nisu bile prikazane u primitcima niti izdacima, a nalaze se u početnoj bilanci. U prethodnoj godini te stavke nisu utjecale na osnovicu poreza na dohodak.

Prema Zakona o porezu na dobit[31], na kraju prvog poreznog razdoblja za koje se utvrđuje osnovica poreza na dobitak, utvrđeni dobitak se uvećava za:

- Vrijednost zatečenih zaliha, svih oblika
- Dane predujmove za robu i usluge

[29] Turković-Jarža, L. (2015). Promjena sustava oporezivanja s dohotka na dobitak. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXV. (12), str. 221-233
[30] Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dobit. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).
[31] Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dobit. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).

- Potraživanja od kupaca za robu i usluge te prodane predmete iz dugotrajne imovine (bez PDV-a)
- Aktivna vremenska razgraničenja
- Zahtjeve za povratom poreza koji su prethodne godine preplaćeni i kao izdatci utjecali na poreznu osnovicu, osim PDV-a i poreza na dohodak.

Istodobno, dobitak treba smanjiti za:

- Obveze prema dobavljačima za robu i usluge, bez PDV-a
- Obveze za primljene predujmove od kupaca za robu i usluge
- Pasivna vremenska razgraničenja
- Dugoročna rezerviranja
- Obveze za poreze koji nisu bili uključeni u izdatke prošle godine jer nisu bili plaćeni, osim PDV-a i poreza na dohodak.

Važno je napomenuti kako se spomenuta uvećanja i smanjenja evidentiraju samo za stavke koje u prethodnoj godini nisu bile naplaćene ili nisu bile plaćene.

Osim slučaja kada obrtnik prethodnu godinu završi pozitivno te se u tom slučaju razlika vrijednosti imovine (koja je veća) i obveza, knjiži kao Kapitalno ulaganje obrtnika dohodaša u razredu 9, može se desiti da obrtnik dohodaš prethodnu godinu završi sa većim stanjem obveza od imovine. U tom slučaju se ta razlika knjiži u aktivi kao potraživanje od poduzetnika u razredu 1 (133).

Istodobno, prema trenutnim propisima, porezni gubitak ostvaren u prethodnoj godini kao razlika primitaka i izdataka premsa načelu blagajne ne može se izravno priznati u smislu smanjenja osnovice poreza na dobitak jer je riječ o dvama različitim načelima utvrđivanja porezne osnovice.[32]

3.4. Obrtnici dobitaši u socijalnom sustavu

Fizička osoba, obrtnik, koja je promjenila način oporezivanja, i dalje ostaje kao osoba i poduzetnik u jednoj osobi te ima i dalje status obveznika plaćanja doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje.

Doprinose obračunavaju sami, bez rješenja Porezne uprave. Obveze za siječanj 2016., dužni su uplatiti do 15. veljače 2016. godine. Ovakav način obračuna predstavlja poduzetničku plaću, a koja se smatra plaćom samo prema poreznim propisima, u skladu s čl.14. Zakona o porezu na dohodak. Poduzetnička plaće se ne mora isplaćivati, ali je obrtnik dužan plaćati doprinose na propisanu osnovicu, određenu čl. 82. Zakona o doprinosima. Ta se osnovica utvrđuje kao prosječno isplaćena plaća po jednom radniku

[32] Turković-Jarža, L. (2015). Promjena sustava oporezivanja s dohotka na dobitak. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXV. (12), str. 221-233

kod pravnih osoba u razdoblju siječanj – kolovoz u protekloj godini, uvećana prema koeficijentu 1,1.[33]

Osim poduzetničke plaće, obrtnik dobitaš može obračunavati plaću za sebe na način propisan za dohodak od nesamostalnog rada, kao što se to obračunava i isplaćuje za radnike. U tom slučaju, ima pravo na korištenje osobnog odbitka što u slučaju poduzetničke plaće nije moguće. Ovakav način obračuna se temelji na ugovoru o radu, odnosno zasnivanju radnog odnosa.

3.4.1. Doprinosi obrtnika dobitaša koji djelatnost obavlja uz radni odnos

Obrtnici koji obavljaju samostalnu djelatnost, a istovremeno su u radnom odnosu, doprinose plaćaju i po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti bez obzira što doprinse uplaćuje i njihov poslodavac. Doprinosi se po toj osnovi plaćaju na godišnju osnovicu. To znači da doprinose po osnovi djelatnosti plaćaju nakon predaje završnog računa, a obvezu za doprinose im Porezna uprava utvrđuje rješenjem.

Osnovica za obračun doprinosa je razlika između ukupnih prihoda i rashoda iskazanih u računu dobitka i gubitka prije smanjenja za porezni gubitak i ostalih zakonom dopuštenih smanjenja.

Osnovica za obračun doprinosa je ograničena te može maksimalno iznositi do visine svote umnoška prosječne plaće od koje se utvrđuju sonovice za doprinose obrtnika dohodaša koja je npr. za 2015. godinu 7.943,00 kn pomnožena faktorom 0,65 i brojem 12, što iznosi 61.955,40 kn. To je najviša osnovica na koju se obračunavaju doprinosi za 2015. godinu. Ako je ostvarnei dobitak manji, doprinosi se obračunavaju na tu manju osnovicu. Ako obrtnik dobitaš ostvari gubitak, nema sonovice i nema obveze doprinosa.

U slučaju da obrtnik dobitaš djelatnost obavljao kraće od jedne godine, osnovica za obračun doprinosa se izračunava razmjerno broju mjeseci u kojima je obveznik obavljao djelatnost u odnosu na brojku 12. Broj mjeseci se obračunava na način da se u obzir uzme svaki puni mjesec poslovanja uvećan za posljednji mjesec, bez obzira na to koliko se dana u posljednjem mjesecu obavljala djelatnost.

[33] Turković-Jarža, L. (2015). Promjena sustava oporezivanja s dohotka na dobitak. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXV. (12), str. 221-233

3.5. Obveze PDV-a pri promjeni sustava oporezivanja s poreza na dohodak na porez na dobit

Temeljem odredbi Zakona o porezu na dodanu vrijednost[34] i Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost[35] treba promatrati porezni utjecaj prelaska iz poreznog sustava dohodaša u porezni sustav dobitaša.

Obrtnici najčešće napuštaju kriterij načela blagajne te samim time primjenjuju odredbe Zakona o porezu na dobit[36] i Zakona o računovodstvu[37]. Ipak, u slučaju kada vrijednost isporuka dobara i usluga u prethodnoj godini nije bila veća od 3.000.000,00 kn bez PDV-a, mogu odabrati da obvezu PDV-a te pravo priznavanja pretporeza utvrđuju prema načelu blagajne. Uvjet ostvarenog primitka od 3.000.000,00 kuna u prethodnom poreznom razdoblju je ključan za PDV, a u kombinaciji ostalih uvjeta iz čl.2. st.4. Zakona o porezu na dobit određuje se je li obrtnik dužan voditi poslovne knjige kao dobitaš, prema odredbama Zakona o porezu na dobitak i Zakona o računovodstvu ili je dohodaš, odnosno u poslovanju primjenjuje odredbe Zakona o porezu na dohodak[38].

Međutim, za te porezne obveznike koji odluče primjenjivati načelo blagajne pri utvrđivanju obveze PDV-a i pretporeza, za određene promete nije moguće primjenjivati načelo blagajne. To se odnosi na slijedeće:

- Isporuke dobara unutar EU
- Stjecanje dobara unutar EU
- Isporuke i premještanje dobara iz čl.30. st.8. i 9. Zakona o PDV-u
- Usluge iz čl.17. st.1. Zakona o PDV-u (usluge B2B)
- Isporuke dobara za koje je primatelj obvezan platiti PDV prema čl.75. st.1. t.6. i čl. 75. st.2. i 3. Zakona o PDV-u (za prijenos porezne obveze)
- Slučaj iz čl. 7. st.9, Zakona o PDV-u (kod prijenosa uz naknadu ili bez naknade, ili u obliku uloga u društvo, ukupne imovine ili njezinog dijela koji čini gospodarsku cjelinu na drugogda poreznog obveznika – primatelja, smatra se da nije došlo do isporuke, a taj porezni obveznik smatra se pravnim sljednikom prenositelja)
- Isporuke u okviru posebnog postupka oporezivanja za telekomunikacijske usluge, usluge radijskog i televizijskog emitiranja i elektronički obavljene usluge osobama koji nisu porezni obveznici.[39]

Kod navedenih slučajeva, porezna obveza nastaje bez obzira na realiziranu naplatu. S druge strane, porezni obveznici u spomenutim slučajevima isto tako imaju pravo i na odbitak pretporeza.

[34] Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dodanu vrijednost. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).
[35] Narodne novine (2014). Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost. Zagreb: Narodne novine d.d. (157).
[36] Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dobit. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).
[37] Narodne novine (2015). Zakon o računovodstvu. Zagreb: Narodne novine d.d., (134).
[38] Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dohodak. Zagreb: Narodne novine d.d., (143)
[39] Turković-Jarža, L. (2015). Promjena sustava oporezivanja s dohotka na dobitak. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXV. (12), str. 221-233

3.5.1. Obveze PDV-a pri prijelazu sa sustava dohodaša u sustav dobitaša

Pri prelasku obrtnika dohodaša u obrtnika dobitaša, obrtnici koji mijenjaju i status utvrđivanja obveze PDV-a (prema izdanim računima) trebaju voditi brigu o obvezama za prvo razdoblje oporezivanja kalendarske godine u kojem će osim po redovitim isporukama / nabavi, nastati obveza za PDV po svim izdanim računima koji nisu naplaćeni u 2015. i prije, te se stječe pravo priznavanja pretporeza po svim ulaznim računima koji nisu plaćeni iz prehodnih godina. Ovi će obrtnici zadnji obrazac PDV-a, prema načelu blagajne, predati za prosinac prethodne godine. Za one koji ipak ostanu pri utvrđivanju obveze PDV-a prema naplaćenim naknadama, s motrišta PDV-a nema promjena u tekućoj godini.

Početna bilanca obrtnika dobitaša – postupci s ulaznim / izlaznim računima, obvezom PDV-a i pretporezom iz prethodnog razdoblja pri promjeni načina oporezivanja:

Obrtnik koji prelazi na obračun PDV-a prema obavljenim isporukama, u prvom razdoblju mora prikazati sve obavljene, a nenaplaćene isporuke prije promjene načina obračuna PDV-a kao naplaćene te ima pravo na odbitak pretporeza sadržan u primljenim isporukama koji nije platio do promjene načina obračuna PDV-a. Prethodno, obrtnik koji mijenja način obračuna PDV-a, mora nadležnoj ispostavi Porezne uprave dostaviti pregled izdanih, a nenaplaćenih računa i svih primljenih i neplaćenih računa do promjene načina obračuna PDV-a.[40]

Primljeni i dani predujmovi iz 2015. i iz prijašnjih razdoblja:

Obzirom na pravilo da se promjenom načina obračuna PDV-a mora paziti da se prometi tj. isporuke, ne smiju dvostruko obuhvaćati niti smiju ostati neoporezivi, treba obratiti posebnu pažnju na predujmove.

U poreznim evidencijama u tekućoj godini treba izdani račun evidentirati usporedno s stornom računa za primljeni predujam za koji je porezna obveza nastala u prethodnom razdoblju. Na taj način doći će do prebijana iznosa obveze i pretporeza i pojavit će se eventualno samo razlika obveze ili pretporeza u tekućoj godini. Isto vrijedi i za dane predujmove.

3.6. Obveze kod prijelaza obrtnika dobitaša u dohodaša

Za dobitaša koji će od 1. siječnja 2016. prijeći dohodaša je obrnuta porezna situacija od prethodne. Porezna obveze u 2016. će nastati samo na temelju plaćenih i naplaćenih računa ako nadležnoj Poreznoj upravi da izjavu da će utvrđivati obvezu prema naplaćenim naknadama. Izjavu nadležnoj Poreznoj upravi treba predati do kraja tekuće godine za narednu godinu.

[40] Turković-Jarža, L. (2015). Promjena sustava oporezivanja s dohotka na dobitak. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXV. (12), str. 221-233

Pri prijelazu oporezivanja PDV-om prema izdanim i primljenim računima na način prema naplaćenim / plaćenim naknadama, treba voditi brigu o tome da u početnom stanju dohodaša neće biti računa po kojima će već u trenutku prijelaza, odnosno 1. siječnja tekuće godine, nastati porezna obveza, odnosno po kojima treba odmah priznati pretporez. To znači da obveza odnosno pravo na pretporez u 2016. nastaje u trenutku naplate / plaćanja.[41]

[41] Turković-Jarža, L. (2015). Promjena sustava oporezivanja s dohotka na dobitak. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXV. (12), str. 221-233

4. PROMJENA SUSTAVA OPOREZIVANJA S DOBITI NA DOHODAK

Porezni obveznik, obrtnik dobitaš, može istekom vremena od 3 godine prema odredbama Zakona o porezu na dobit[42] ponovno promjeniti način oporezivanja s poreza na dobitak na porez na dohodak. Porezni se obveznik ponovno može vratiti na plaćanje poreza na dohodak i prije isteka razdoblja od 3 godine[43].

Pod opravdanim slučajevima smatra se cjelovita promjena djelatnosti koju obavlja porezni obveznik te za više od 50% izmijenjeni uvjeti zbog kojih je porezni obveznik bio obvezan prijeći na plaćanje poreza na dobitak.Povratak s poreza na dobit na porez na dohodak odobrava Porezna uprava izdavanjem rješenja, a na temelju pisanog zahtjeva poreznog obveznika, obrtnika dobitaša.

Ponovnim prelaskom s oporezivanja porezom na dobitak na porez na dohodak mijenjaju se načela utvrđivanja porezne osnovice s obračunskog načela na načelo blagajne. Stoga je vrlo važno ponovno stvoriti početno stanje na koje će se nastaviti evidentirati poslovni događaji u tekućoj godini prema načelu blagajne.[44]

4.1. Početno stanje prilikom prelaska s obračunskog načela na načelo blagajne

Istekom godine u kojoj je obrtnik dobitaš sastavio završni račun prema Zakonu o porezu na dobitak, u bilanci stanja iskazana je imovina i obveze prema načelu dvostavnog knjigovodstva.

Potraživanja iskazana u bilanci stanja naplaćivati će se u slijedećoj godini i knjižiti u primitke u trenutku naplate. Neplaćene obveze podmirivati će se u slijedećoj godini te će se knjižiti kao izdatci po odljevu sredstava s računa. Razlika između tih naplaćenih potrživanja i plaćenih obveza je dohodak na koji bi se u pravilu trebao obračunati porez na dohodak. Ta razlika je već sadržana u dobitku prethodne godine i na nju je plaćen porez na dobit pa ju treba neutralizirati kako ne bi došlo do dvostrukog oporezivanja.

Iz tog razloga stanja na aktive i pasive iz završne bilance treba proknjižiti u poslovne knjige propisane Zakonom o porezu na dohodak.

[42] Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dobit. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).
[43] Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dobit. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).
[44] Turković-Jarža, L. (2016). Prelazak s poreza na dobitak na porez na dohodak u obrtničkim zanimanjima. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (3), str. 176-184

Temeljem čl.32. Pravilnika o porezu na dohodak[45], u knjizi primitaka i izdataka treba proknjižiti:

U POSLOVNE PRIMITKE:

- Obveze s osnove nabave dobara i usluga
- Obveze za primljene predujmove za dobra i usluge
- Obveze za obračunane, a neisplaćene plaće
- Pasivna vremenska razgraničenja
- Dugoročna rezerviranja
- Obveze s osnove poreza osim poreza na dodanu vrijednost

U POSLOVNE IZDATKE:

- Zalihe (trgovačke robe, sirovina i materijala, proizvodnje u tijeku)
- Dane predujmove za obrtna sredstva i usluge
- Potraživanja po osnovi prodane robe, dugotrajne imovine i usluga
- Aktivna vremenska razgraničenja
- Potraživanja za više plaćeni porez na promet i druge slične poreze.[46]

4.1.1. Primjer iskazivanja početnog stanja u poslovnim knjigama

Uz pretpostavku da su nenaplaćena potraživanja i neplaćene obveze evidentirane u bilanci stanje bile kao u prikazu:

				EVIDENCIJA O TRAŽBINAMA I OBVEZAMA							Obrazac TO
I.	PODACI O OSIGURANIKU										
1.	IME I PREZIME:										
2.	ADRESA:										
3.	NAZIV I ADRESA DJELATNOSTI										
4.	OIB										
II. PODACI O TRAŽBINAMA I OBVEZAMA											
R. br.	Kupac/Dobavljač:	IZLAZNI RAČUNI			Naplaćeno:		ULAZNI RAČUNI			Plaćeno:	
		Broj:	Nadnevak:	Iznos:	Nadnevak:	Iznos:	Broj:	Nadnevak:	Iznos:	Nadnevak:	Iznos:
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ABC d.o.o.	100/15.	10.10.15.	30.000,00	05.01.16.	30.000,00	-	-	-	-	-
2	BCD d.o.o.	-	-	-	-	-	35/15.	15.12.15.	10.000,00	15.01.16.	10.000,00
3	EFG d.o.o.	-	-	-	-	-	115/15.	23.12.15.	12.500,00	12.02.16.	12.500,00
4	BBB d.o.o.	150/15.	27.12.15.	40.000,00	13.01.16.	40.000,00	-	-	-	-	-
5	CCC d.o.o.	190/15.	29.12.15.	187.500,00	28.01.16.	187.500,00	-	-	-	-	-
6	XXX d.o.o.	-	-	-	-	-	122/15.	29.12.15.	210.000,00	01.03.16.	210.000,00
7	XYZ d.o.o.	218/15.	31.12.15.	150.000,00	20.03.16.	150000	-	-	-	-	-

Tablica 5: Evidencija tražbina i obveza – Izvor: Izradio autor

[45] Narodne novine (2015). Pravilnik o porezu na dohodak. Zagreb: Narodne novine d.d., (137).
[46] Turković-Jarža, L. (2016). Prelazak s poreza na dobitak na porez na dohodak u obrtničkim zanimanjima. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (3), str.176-184

Osim navedenih potraživanja i obveza, obrtnik ima evidentirane i podatke o danom avansu i primljenom predujmu kako slijedi:

Dana 23. prosinca 2015. dan je predujam dobavljaču po predračunu br. 140/15. u svoti od 20.000,00 kuna za koji je od dobavljača TL d.o.o. dobio račun za predujam:

Predujam	16.000,00
PDV	4.000,00
Ukupno	**20.000,00**

Dana 31. prosinca 2015. primljen je predujam od kupca DL d.o.o. u svoti od 14.000,00 kn za koji je izdao račun 220/15.:

Predujam	11.200,00
PDV	2.800,00
Ukupno	**14.000,00**

U knjigu primitaka i izdataka (obrazac KPI) iskazane podatke evidentiramo kako slijedi:

KNJIGA PRIMITAKA I IZDATAKA

OBRAZAC KPI

I. OPĆI PODACI O POREZNOM OBVEZNIKU	
1. NAZIV DJELATNOSTI	
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI	
3. ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENA BORAVIŠTA	
4. OIB PODUZETNIKA / NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI	

II. PODACI O PRIMICIMA I IZDACIMA

R. B.	NADNEVAK PRIMITKA / IZDATAKA	BROJ TEME-LJNICE	OPIS ISPRAVA	PRIMICI			PDV U PRIMICIMA	UKUPNI PRIMICI	IZDACI			PDV u IZDACIMA	IZDACI IZ ČL. 22. ST.1.T.1.I 5	UKUPNO DOPUŠTENI IZDACI
				U GOTOVINI	NA ŽIRO-RAČUN	U NARAVI			U GOTOVINI	PUTEM ŽIRO-RAČ.	U NARAVI			
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (5+6+7-8)	10	11	12	13	14	15 (10+11 +12-13-14)
1.	31.12.15.	1	Rn 100/15.					0,00			30.000,00	6.000,00		24.000,00
2.	31.12.15.	1	Rn 35/15.			10.000,00	2.000,00	8.000,00						0,00
3.	31.12.15.	1	Dani predujam 140/15.					0,00			20.000,00	4.000,00		16.000,00
4.	31.12.15.	1	Rn 115/15.			12.500,00	2.500,00	10.000,00						0,00
5.	31.12.15.	1	Rn 150/15.					0,00			40.000,00	8.000,00		32.000,00
6.	31.12.15.	1	Rn 190/15.					0,00			187.500,00	37.500,00		150.000,00
7.	31.12.15.	1	Rn 122/15.			210.000,00	42.000,00	168.000,00						0,00
8.	31.12.15.	1	Prim.pred. 220/15			14.000,00	2.800,00	11.200,00						0,00
9.	31.12.15.	1	Rn 218/15.					0,00			150.000,00	30.000,00		120.000,00
	Ukupno 2015.					**246.500,00**	**49.300,00**	**197.200,00**			**427.500,00**	**85.500,00**		**342.000,00**
10.	05.01.16.	1/16.	Rn 100/15.			30.000,00	6.000,00	24.000,00						0,00
11.	13.01.16.	2/16.	Rn 150/15.			40.000,00	8.000,00	32.000,00						0,00
12.	15.01.16.	3/16.	Rn 35/15.					0,00			10.000,00	2.000,00		8.000,00
13.	28.01.16.	4/16.	Rn 190/15.			187.500,00	37.500,00	150.000,00						0,00
14.	12.02.16.	5/16.	Rn 115/15.					0,00			12.500,00	2.500,00		10.000,00
15.	01.03.16.	6/16.	Rn 122/15.					0,00			210.000,00	42.000,00		168.000,00
16.	20.03.16.	7/16.	Rn 218/15.			150.000,00	30.000,00	120.000,00						0,00
	Ukupno 2016.					**407.500,00**	**81.500,00**	**326.000,00**			**232.500,00**	**46.500,00**		**186.000,00**

Tablica 6: Iskazivanje početnog stanja u obrascu KPI – Izvor: Izradio autor

4.1.2. Iskazivanje podataka o dugotrajnoj imovini

Ukoliko u bilanci stanja prethodne godine postoje evidentirana osnovna sredstva, ista se evidentiraju u obrascu DI, Popis dugotrajne imovine u tekućoj godini i to na način da se evidentira Vrsta stvari, Isprava, broj i datum nabave, Nabavna vrijednost i knjigovodstvena vrijednost.

4.1.3. Iskazivanje podataka o zalihama

U obrascu Evidencija o nabavi i uporabi repromaterijala, evidentira se zaliha materijala na način da se iskaže Nadnevak nabave, Opis materijala, Mjerna jedinica, Količina na zalihi, Jedinična vrijednost, Ukupna vrijednost. U tekućoj godini se evidentiraju nove nabave i utrošci.

4.2. Promjena u plaćanju doprinosa

Osnovice i stope doprinosa propisane su Zakonom o doprinosima prema kojem se osnovice na koje se plaćaju doprinosi usklađuju za svaku kalendarsku godinu prema prosječno isplaćenoj mjesečnoj bruto-plaći kod pravnih osoba u razdoblju siječanj – kolovoz prethodne godine. Na tu se plaću primjenjuju propisani faktori pomoću kojih se utvrđuje osnovica za svaku djelatnost prema kojoj fizičke osobe stječu status osiguranika u mirovinskom i zdravstvenom osiguranju.[47]

Osnovica za obrtnike – obveznike poreza na dohodak – utvrđuje se primjenom faktora 0,65, odnosno za osobe koje obavljaju poljoprivrednu djelatnost, faktor 0,55.

Prosječna plaća isplaćena u razdoblju siječanj – kolovoz 2015. iznosi 8.037,00 kn pa se sukladno tome u nastavku prikazuju podaci o obvezi doprinosa za obrtnike / poljoprivrednike, obveznike poreza na dohodak:

[47] Turković-Jarža, L. (2016). Prelazak s poreza na dobitak na porez na dohodak u obrtničkim zanimanjima. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (3), str. 176-184

DJELATNOST	OSNOVICA	SVOTE DOPRINOSA U 2016.				
		za mirovinsko osiguranje po stopi 20% (15%+5%)		za obvezno zdravstveno osiguranje po stopi 15%	za zaštitu zdravlja na radu po stopi 0,5%	Za zapošljavanje po stopi 1,7%
Obrt	5.224,05 (8.037,00x0,65)	I.stup II.stup	783,61 261,20	783,61	26,12	88,81
Poljoprivreda i šumarstvo	4.420,35 (8.037,00x0,55)	I.stup II.stup	663,05 221,02	663,05	22,10	75,15

Tablica 7: Doprinosi u 2016. godini – Izvor: Prelazak s poreza na dobitak na porez na dohodak u obrtničkim zanimanjima. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (3), Turković-Jarža, L. (2016)

Iako u socijalnim osiguranjima obrtnika dohodaša u odnosu na dobitaša nema razlike, razlika se javlja u osnovici na koju se obračunavaju doprinosi.

5. ZAKLJUČAK

Kod obveznika „ dohodaša“ porez na dohodak podmiruje se na osnovicu koja je nastala kao razlika poslovnih primitaka i poslovnih izdataka što su nastali u istom poreznom razdoblju, a koji se utvrđuju prema načelu blagajne odnosno naplativosti. Osim poslovnih izdataka, obrtnik kao stavku smanjenja dohotka može koristiti i neke olakšice poput iznosa plaća novozaposlenih osoba, državne potpore za obrazovanje, iznos izdataka za istraživanje i razvoj te osobni odbitak na koji fizička osoba kao nositelj obrtničke sjelatnosti ima pravo. Na tako utvrđenu osnovicu plaća se porez na dohodak po tri stope: 12%, 25% i 40%.

Osim poreza na dohodak kao razlike primitaka i izdataka iz poslovnih knjiga, obrtniku se uz zadovoljavanje propisanih uvjeta može utvrditi paušalno oporezivanje obrtničke djelatnosti. Važno je napomenuti kako postoje ograničenja u vidu visine ukupnih primitaka koji mogu biti maksimalno 149.500,00 kn kako bi se moglo poreznim rješenjem utvrditi paušalno oporezivanje.

Porez na dobit se u obrtničkim djelatnostima javlja u situaciji kada obrtnik dohodaš ostvari uvjete propisane Zakonom o porezu na dobit, a poreznu osnovicu u tom slučaju čini razlika ostvarena između prihoda i rashoda te zakonski reguliranim smanjenjima ili uvećanjima, poreznim olakšicama, poticajima i slično. Obrtnik koji je dužan obračunavati i plaćati porez na dobit ne prestaje samim time biti fizička osoba.

Porez na dodanu vrijednost (PDV) dužan je obračunavati i plaćati porezni obveznik koji vlastitom odlukom ulazi u sustav PDV-a u trenutku pokretanja poslovanja ili do kraja tekuće godine za narednu godinu, dok s druge strane može postati obveznik PDV-a po sili zakona i to prelaskom praga od 230.000,00 kuna vrijednosti isporuka dobara i obavljenih usluga, a nakon odbitka vrijednosti isporuka što su oslobođene PDV-a. U radu je spomenuto i niz slučajeva kada je obveznik oslobođen obračuna i plaćanja PDV-a. Prema trenutno važećem Zakonu o porezu na dodanu vrijednost, PDV se plaća po tri stope i to 5%, 13% i 25%, a za što se najavljuju izmjene u smislu ukidanja niže stope, povećanje stope od 13% te smanjenje stope od 25%, a sve kao jedan od procesa planirane porezne reforme.

Nakon uvodnog dijela s općenitim podacima iz područja samostalnih odnosno obrtničkih djelatnosti, u drugom dijelu rada navedene su mogućnosti promjena načina oporezivanja porezom na dohodak ili porezom na dobit. Obično poduzetnici na početku poslovanja nisu sigurni kojim putem krenuti pa započinju svoje poduzetničke aktivnosti slijedom nekih uobičajenih postupaka. Tako obično na samom početku poslovanja obrtnici niti ne razmišljaju o mogućnosti odabira načina oporezivanja ostvarenog rezultata jer sama riječ obrt za većinu poduzetnika predstavlja oblik poslovanja koji se oporezuje porezom na dohodak. Zapravo je vrlo važno upoznati budućeg poduzetnika o mogućnostima i zakonskim propisima što možda navede istog na promjenu odluke o načinu obavljanja djelatnosti.

U radu je spomenuto kako svaka osoba koja obavlja samostalnu djelatnost prema Zakonu o obrtu, a koje utvrđuju dohodak na temelju razlike poslovnih primitaka i izdataka mogu dragovoljno promjeniti način oporezivanja te početi plaćati porez na dobit. Naravno, to nije

moguće u bilo kojem trenutku već samo početkom poreznog razdoblja uz napomenu kako ih ta odluka od promjeni, obvezuje naredne 3 godine.

U slučaju prelaska s dohotka na dobitak predstavlja promjenu obračunskog načela, samim time i način vođenja poslovnih knjiga. Vrlo je važno zbog toga znati koje su specifičnosti prilikom sastavljanja početne bilance te kako je potrebno izvršiti korekciju dobitka. U radu je na praktično primjeru prikazano sastavljanje početne bilance te knjiženje početnog stanja na početku poreznog razdoblja koje se oporezuje porezom na dobitak. Nakon što evideniramo početna stanja, razlika koja se pojavljuje između vrijednosti imovine i obveza može biti pozitivna te se kao takva prikazuje kao Kapitalno ulaganje obrtnika dobitaša ili s druge strane negativna što će se prikazati kao Potraživanje od poduzetnika.

Zbog promjene načela evidentiranja poslovnih događaja, prilikom prelaska sa dohotka na dobit, na kraju prvog poreznog razdoblja, visina dobiti se mora korigirati za određene stavke koje nisu imale novčani tijek u sustavu dohodaša pa samim time nisu mogle utjecati na visinu dohotka odnosno nisu bile oporezovane.

Osim razlika u načinu vođenja poslovnih knjiga, načinu obračuna poreznih osnovica te osnovici za obračun doprinosa, postoji i razlika kako se evidentiraju obveze PDV-a odnosno pravo na priznavanje pretporeza. U tom dijelu je važno spomenuti kako se pri prelasku s dohodaša na dobitaša u slučaju prelaska vrijednosti isporuke od 3.000.000,00 kn, u mora iskazati sva obveza PDV-a po izlaznim računima prethodnih razdoblja koji nisu naplaćeni odnosno priznati sav pretporez po ulaznim računima koji u prethodnim razdobljima nisu plaćeni. S druge pak strane, prelaskom sqa dobitaša na dohodaša vrijedi sasvim suprotno pravilo prema kojem porezna obveza nastaje u trenutku naplate odnosno plaćanja kada je riječ o pravu na odbitak pretporeza odnosno ako smo odlučili utvrđivati obvezu prema naplaćenim naknadama.

Iz svega prethodno navedenog dolazi se do zaključka kako obrtnik dohodaš samo na kraju godine ima obvezu utvrditi mora li od 1. siječnja naredne godine prijeći u obrtnike dobitaše. Također je jasno kako se ta odluka donosi temeljem zadovoljavanja uvjeta iz Zakona o porezu na dobitak. Isto tako tu odluku može donijeti na samom početku poslovanja.

Suprotno tome da obrtnik prelazi sa sustava poreza na dohodak na sustav poreza na dobit, je povratak obrtnika dobitaša u dohodaša. Naime, nakon isteka najmanje tri godine u kojima se plaćao porez na dobitak, obrtnik se može odlučiti za povratak na oprezivanje porezom na dohodak.

Usporedbom oba sustava, utvrđeno je kako se i povratkom sa oprezivanja porezom na dobit na oporezivanje porezom na dohodak mijenja načelo evidentiranja poslovnih događaja pa i u ovom slučaju postoje specifičnosti oko sastavljanja početnog stanja u Knjizi primitaka i izdataka gdje je vrlo važna činjenica naplativosti odnosno plaćanja. To znači da se sva potraživanja koja su činila prihode u prethodnoj godini sada moraju prikazati kao izdaci, u slučaju naravno, da ista nisu naplaćena, a sve stavke obveza iz prethodnih razdoblja, koje su evidentirane u rashode, a nisu plaćene, treba prikazati kao primitak. Na taj ćemo način spriječiti dvostruko oporezivanje.

Nakon temeljitog analiziranja mogućnosti promjena načina oporezivanja što po sili zakona, što temeljem vlastite odluke poduzetnika, vrlo je važno poznavati i razumijeti propise kako

bi se promjene u poslovanju odvijale u skladu sa zakonima te kako se poduzetnika obrtnika ne bi dovelo u zabludu tj. kako ga se ne bi navelo na donošenje pogrešne odluke.

Ovaj rad je rezultirao analiziranjem različitih propisa, mogućnosti i praktičnih primjera, a isto tako može biti temelj za daljnje istraživanje i usavršavanje spoznaja o mogućnostima koje se nude fizičkim osobama koje obavljaju samostalne djelatnosti tj. svima onima koji se s njima izjednačuju.

6. POPIS LITERATURE

1. Jančiev, Z. i Supić, J. (2012). Porezni priručnik za obrtnike. V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje. Zagreb: Institut za javne financije.
2. Jančiev, Z. i Supić, J. (2016). Hrvatski porezni sustav. Zagreb: Institut za javne financije.
3. Turković-Jarža, L. (2015). Promjena sustava oporezivanja s dohotka na dobitak. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXV. (12).
4. Narodne novine (2013). Zakon o obrtu. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).
5. Turković-Jarža, L. (2016). Prelazak s poreza na dobitak na porez na dohodak u obrtničkim zanimanjima. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (3).
6. Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dohodak. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).
7. Narodne novine (2013). Zakon o porezu na dobit. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).
8. Božina, A. (2016). Smanjenje porezne obveze kod samostalnih djelatnosti. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (11)
9. Mahović Komljenović, M. (2016). Paušalno oporezivanje samostalne djelatnosti u 2017. godini. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (11)
10. Markota, Lj. (2016). Prijelaz „dohodaša“ u „dobitaša“ i obratno u 2017. godini s motrišta PDV-a. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (12)
11. Narodne novine (2014). Zakon o porezu na dodanu vrijednost. Zagreb: Narodne novine d.d., (143).
12. Turković-Jarža, L. (2015). Promjena sustava oporezivanjas dohotka na dobitak. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXV. (12).
13. Narodne novine (2014). Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost. Zagreb: Narodne novine d.d., (157).
14. Narodne novine (2015). Zakon o računovodstvu. Zagreb: Narodne novine d.d., (134).
15. Narodne novine (2015). Pravilnik o porezu na dohodak. Zagreb: Narodne novine d.d., (137).

7. POPIS TABLICA

Tablica 1 – Prikaz načina utvrđivanja godišnjeg paušalnog dohotka– Izvor: Porezni priručnik za obrtnike, V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje. Zagreb: Institut za javne financije, Jančiev, Z. i Supić, J. (2012)

Tablica 2 – Prikaz predmeta oporezivanja i porezne osnovice kod obrtnika, obveznika poreza na dodanu vrijednost – Izvor: Porezni priručnik za obrtnike, V. dopunjeno i izmjenjeno izdanje. Zagreb: Institut za javne financije, Jančiev, Z. i Supić, J. (2012)

Tablica 3 – Popis imovine i obveza na 31.12. - Izvor: Izradio autor

Tablica 4 – Nalog za knjiženje 1 siječnja – Izvor. Izradio autor

Tablica 5 – Evidencija tražbina i obveza – Izvor: Izradio autor

Tablica 6 – Iskazivanje početnog stanja u obrascu KPI – Izvor: Izradio autor

Tablica 7 – Doprinosi u 2016. godini – Izvor: Prelazak s poreza na dobitak na porez na dohodak u obrtničkim zanimanjima. Računovodstvo, Revizija i Financije, XXVI. (3), Turković-Jarža, L. (2016)